

Advies

Complex Project Kanaal Bossuit-Kortrijk: voorontwerp voorkeursbesluit

Brussel, 30 april 2021

De Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij adviseert de beleidsmakers, in hoofdzaak de Vlaamse Regering en het Vlaams Parlement, over landbouw en visserij in de brede zin van het woord. De adviezen, zoals vastgesteld door de belanghebbenden vertegenwoordigd in de adviesraad, passen in een gedragen politieke besluitvorming.

Adviesvraag: Complex project "opwaardering en/of aanpassing van het kanaal Bossuit-Kortrijk voor klasse V-schepen": voorontwerp voorkeursbesluit

Adviesvrager: de Vlaamse Waterweg nv

Kopie: Hilde Crevits - Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale economie en Landbouw; Zuhail Demir - Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme; Patricia De Clercq – secretaris-generaal van het Departement Landbouw en Visserij.

Ontvangst adviesvraag: 24 maart 2021

Adviestermijn: 25 + 2 dagen

Decretale opdracht: SALV-decreet van 6 juli 2007, art. 4; Vlaams Decreet Complexe Projecten, art. 11.

Goedkeuring raad: 30 april 2021

Bron coverafbeelding: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Kanaal_Kortrijk-Bossuyt.JPG

Adviesnummer: 2021-04

Dossierhouder: Wouter Vanacker – wvanacker@serv.be

Contactpersoon: Koen Carels – kcarels@serv.be

Mevrouw Lydia Peeters
Vlaams Minister van Mobiliteit en Openbare Werken
Graaf de Ferrarisgebouw
Koning Albert II-laan 20
B-1000 Brussel

contactpersoon

Koen Carels
kcarels@serv.be

ons kenmerk

SALV_20210430_BRADV_CP_KBK_VV_lp

Brussel

30 april 2021

Advies Complex Project Kanaal Bossuit-Kortrijk: voorontwerp voorkeursbesluit

Mevrouw de minister

Op 24 maart 2021 ontving de Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij een adviesvraag in het kader van het Complex Project Kanaal Bossuit-Kortrijk (voorontwerp voorkeursbesluit). De SALV apprecieert dat zij zo kan bijdragen aan het bij decreet voorziene inspraak- en participatieproces dat de realisatie van complexe projecten ondersteunt. De adviesraad keurde het advies goed op 30 april 2021. Daarvoor had de adviesvrager, de Vlaamse Waterweg nv, twee dagen uitstel verleend.

Krachtlijnen

- **Schep duidelijkheid over de directe en indirecte innames van landbouwgebied die zullen voortvloeien uit de noodzakelijke infrastructuurwerken en de compensatie van aangetaste natuurwaarden.**
- **Bijkomende natuurontwikkeling, die niet in het kader van compensaties voor de vooropgesteld wordt, moet afgestemd worden op de vele andere lopende en geplande processen inzake nieuwe natuur in de regio.**
- **Geef concrete invulling aan de ambitie op het vlak van klimaataanpassing in overleg met de sector.**

Situering

Proces

Op 8 september 2017 nam de Vlaamse overheid een startbeslissing¹, die het startschot vormde voor de onderzoeksfase. Het complex project Kanaal Bossuit-Kortrijk bevindt zich momenteel in de laatste fase van dat onderzoek. Voorafgaand werden de verschillende mogelijkheden op een geïntegreerde manier onderzocht en afgewogen. De alternatievenonderzoeksnota² omschrijft de doelstellingen en de reikwijdte van dat geïntegreerde onderzoek, beschrijft welke alternatieven er onderzocht worden en hoe het onderzoek zal verlopen. De SALV gaf advies over de ontwerp-alternatievenonderzoeksnota op 21 december 2018.³

Op 19 maart 2021 nam de Vlaamse Regering akte van een voorontwerp voorkeursbesluit. Op 24 maart 2021 ontving de SALV een adviesvraag over dat voorontwerp voorkeursbesluit, met de vraag om advies uit te brengen tegen 28 april 2021.

Na inpassing van de adviezen zal het ontwerp van voorkeursbesluit aan de Vlaamse regering worden voorgelegd voor vaststelling conform artikel 14 van het decreet complexe projecten. Aansluitend zal conform artikel 15 het ontwerp voorkeursbesluit, het ontwerp geïntegreerd onderzoek (incl. S-MER) en de ontwerp synthesenota vervolgens aan een openbaar onderzoek onderworpen worden. Na dit openbaar onderzoek en het verwerken van alle binnen gekomen elementen zal er, rekening houdend met alle elementen, worden overgegaan tot het nemen van een voorkeursbesluit door de Vlaamse regering.⁴

Relevante hoofdlijnen uit het voorontwerp van voorkeursbesluit

Wat de uitwerking van het noordelijk kanaalsegment Luipaardbrug – Leie betreft, kiest het voorontwerp voorkeursbesluit voor het zogenaamde ringtracé. Dat alternatief zal volgens het adviesdossier de natuurwaarden in de omgeving aantasten (onder andere het groengebied De Venning, een te compenseren natuurcompensatie ten gevolge van de uitbreiding van industriegebied, en het natuurgebied de Oude Leiearm Kortrijk-Kuurne). Om deze impact te remediëren worden vanuit het onderzoek maatregelen in het kader van natuurherstel geformuleerd die in of nabij de infrastructuurwerken kunnen worden gerealiseerd. Deze natuurherstelmaatregelen zijn onlosmakelijk verbonden met de infrastructuurwerken en behoren

¹ VR, 8 september 2017, Startbeslissing voor het complex project 'Opwaardering en/of aanpassing van het kanaal Bossuit-Kortrijk voor klasse Va-schepen', p. 8
<http://complexeprojecten.be/DesktopModules/RCP.LopendeProjecten/Downloader.ashx?dataid=23&filenumber=1>

² Definitieve versie na openbare raadpleging: De Vlaamse Waterweg, 29 maart 2019, Complex Project Kanaal Bossuit-Kortrijk: alternatievenonderzoeksnota, definitieve versie (5) na adviezen en inspraak,
<https://planbk.be/sites/default/files/2020-10/AON%20na%20raadpleging.pdf>

³ SALV 21 december 2018, Briefadvies Complex Project Kanaal Bossuit-Kortrijk: ontwerp alternatievenonderzoeksnota: <https://www.salv.be/salv/publicatie/briefadvies-complex-project-kanaal-kortrijk-bossuit>

⁴ VR, 19 maart 2021, Mededeling aan de Vlaamse Regering betreft complex project 'Opwaarderingen / of aanpassing van het kanaal Bossuit-Kortrijk voor klasse Va-schepen' (2021 1903 MED.0102/1).
<https://beslissingenvlaamseregering.vlaanderen.be/document-view/6050650B3391400008000155>

tot het voorkeursalternatief. Bijkomend aan de herstelmaatregelen worden de nodige maatregelen voorzien inzake boscompensatie. Dit volgens de geldende regelgeving.⁵

Daarnaast reikt het onderzoek mogelijkheden aan om de natuurwaarden in en nabij het project verder te versterken en te ontwikkelen. Vanuit de geïntegreerde benadering om onder andere ook de rol van het kanaal in de natuurlijke structuur te versterken, behoren ook maatregelen inzake natuurontwikkeling tot het voorkeursalternatief. Het gaat hierbij zowel om mogelijkheden die werden gedetecteerd binnen als buiten de projectcontour.⁶ Het realiseren van deze ingrepen inzake natuurontwikkeling zou evenwel geen afbreuk doen aan de noodzakelijke natuurherstelmaatregelen die onlosmakelijk verbonden zijn met de infrastructuurwerken.

In het zuidelijk kanaalsegment Boven-Schelde – La Flandrebrug wordt geen verbreding vooropgesteld, maar geeft men aan in de toekomst het kanaal te verdiepen met mogelijk effecten op de waterhuishouding tot gevolg.

Figuur 1 Conceptuele weergave van de drie tracéalternatieven (bron: adviesdossier, ontwerp-voorkeursbesluit, p. 14)

⁵ Voorontwerp van voorkeursbesluit <https://planbk.be/sites/default/files/2021-03/Opwaardering%20KBK%20-%20voorontwerp%20voorkeursbesluit.pdf> p. 37

⁶ Voorkeursbesluit <https://planbk.be/sites/default/files/2021-03/Opwaardering%20KBK%20-%20voorontwerp%20voorkeursbesluit.pdf> p. 38

Advies

[1] Schep duidelijkheid over de inname van landbouwgebied ten gevolge van noodzakelijke infrastructuurwerken en te compenseren aantastingen van natuurwaarden.

Het voortontwerp voorkeursbesluit wijst het ringtracé aan als preferabele uitwerking van het noordelijke segment van het Kanaal Kortrijk-Bossuit. De keuze voor dat alternatief zal de directe en indirecte inname van landbouwgebied tot gevolg hebben. De raad vraagt om zo snel mogelijk duidelijkheid te scheppen over de ruimte-innames die noodzakelijk zijn voor de realisatie van de hoofddoelstelling van het infrastructuurproject, en dat zowel over de directe inname van landbouwgebied als over de indirecte inname in het kader van natuurcompensaties (o.a. groengebied Venning, boscompensatie).

[2] Focus op natuurherstel binnen de contouren van het projectgebied. Het geïntegreerde onderzoek heeft zowel binnen als buiten de projectcontour mogelijkheden geïdentificeerd om de maatregelen in het kader van natuurherstel te realiseren. De SALV dringt erop aan dat natuurherstel zo veel mogelijk binnen de projectcontour wordt gerealiseerd.

[3] Bijkomende natuurontwikkeling, die niet in het kader van compensaties vooropgesteld wordt, moet afgestemd worden op de vele andere lopende en geplande processen inzake nieuwe natuur in de regio. Het voorontwerp voorkeursbesluit wijst mogelijkheden aan om bijkomende natuurwaarden in en nabij het project verder te versterken en te ontwikkelen. De SALV stelt vast dat die nieuwe, bijkomende natuurontwikkeling niet concreet werd opgenomen in de startbeslissing.⁷ Gelet op het belang van zuinig ruimtegebruik en goede ruimtelijke planning vindt de SALV naar analogie met eerdere adviezen⁸ dat die eventuele bijkomende natuurontwikkeling afstemming behoeft met de vele andere processen in het kader van natuurontwikkeling die in de regio lopen of in het vooruitzicht gesteld zijn, waaronder (1) Rivierherstel Leie⁹, waarbij een aanzienlijke oppervlakte natte natuur dient te worden gerealiseerd, (2) de opstart van GRUP N8, waarbij er tevens sprake zal zijn van compensatie van SBZ-gebied, en (3) de lokale beleidsdoelstellingen van Kortrijk en Zwevegem, die zich vertalen in een openruimteplan van Kortrijk en Zwevegem.

[4] Betrek de relevante sectoren bij het onderzoek naar de effecten van de verdieping van het zuidelijk kanaalsegment op de waterhuishouding en naar de passende milderende

⁷ “Het project gaat uit van een geïntegreerde benadering. Rivieren en kanalen bepalen mee het gezicht, de aantrekkingskracht en de leefbaarheid van Vlaanderen. Daarom wordt de opwaardering en/of aanpassing van het kanaal uitgewerkt rekening houdende met de ruimtelijke structuur en ontwikkelingen, het functioneren van het (lokaal) verkeersnet, het waterbeheer op het kanaal. Verder houdt de uitwerking rekening met alle relevante milieuaspecten (zoals grondverzet, grondwaterpeil, de erfgoed-, natuur- en landschapswaarden in de omgeving) en in het bijzonder worden de voorstellen bekeken in het kader van kansen tot een duurzame modal shift (meer transport over het water), economische opportuniteiten en efficiënter energiegebruik door het transport over de waterweg. Deze infrastructuurwerken bieden bijgevolg een unieke context voor het creëren van maatschappelijke meerwaarden.” Zie VR, 8 september 2017, Startbeslissing voor het complex project 'Opwaardering en/of aanpassing van het kanaal Bossuit-Kortrijk voor klasse Va-schepen', p. 8 <http://complexeprojecten.be/DesktopModules/RCP.LopendeProjecten/Downloader.ashx?dataid=23&filenumbe r=1>.

⁸ De SALV vroeg in het kader van het voorontwerp van voorkeursbesluit van het complex project Extra Containerbehandelingscapaciteit havengebied Antwerpen unaniem om eerst alle vooropgestelde processen in de regio adequaat in beeld te brengen en op elkaar af te stemmen. SALV, 7 februari 2019, Briefadvies Complex Project Realisatie van extra containerbehandelingscapaciteit havengebied Antwerpen, par. 1, https://www.salv.be/sites/default/files/documenten/SALV_20190131_BRADV_CP_ECA_vvb_def_gk_kc.pdf.

⁹ Cf. VLM, Rivierherstel Leie, https://www.vlm.be/nl/projecten/Paginas/Rivierherstel_Leie.aspx.

maatregelen. Het is positief dat er voor wat betreft het zuidelijk tracé geen verbreding van het kanaal wordt vooropgesteld. De verdieping van dat segment is nog niet meteen aan de orde, maar wordt blijkbaar wel vooropgesteld op langere termijn. Het is positief dat het effect van deze toekomstige verdieping op de waterhuishouding voor landbouw en natuur al wordt onderzocht, overeenkomstig eerdere aanbevelingen van de SALV.¹⁰ De raad vraagt om in dat onderzoek alsook bij het in kaart brengen van gepaste milderende maatregelen de relevante sectoren tijdig en uitvoerig te betrekken.

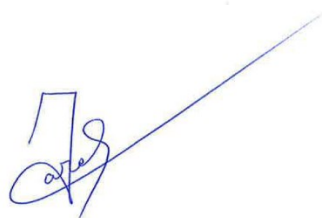
[5] Geef concrete invulling aan de ambitie op het vlak van klimaatadaptatie in overleg met de sector. De SALV wees eerder op de strategische opportuniteit om kansen op het vlak van klimaatadaptatie mee te koppelen in de ontwikkeling van grootschalige infrastructuurprojecten zoals complexe projecten.¹¹ De adviesraad vindt het positief dat het voorontwerp voorkeursbesluit de mogelijkheid vooropstelt om het kanaal in te zetten als waterbuffer. Daarbij kan er in de toekomst in een captatiepunt voor landbouw worden voorzien tussen de Leie en de Schelde. De raad vraagt om deze en andere adaptatiekansen voor de landbouwsector met de betrokken belanghebbenden te verkennen en vorm te geven.

Natuurpunt / Bond Beter Leefmilieu onthoudt zich bij dit advies.

Hoogachtend

Hendrik Vandamme
voorzitter

Koen Carels
secretaris

Bijlage(n): -

Kopie: Hilde Crevits - Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale economie en Landbouw; Zuhail Demir - Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme; Patricia De Clercq – secretaris-generaal van het Departement Landbouw en Visserij.

¹⁰ SALV, 21 december, 2018, Briefadvies Complex Project Kanaal Bossuit-Kortrijk: ontwerp alternatievenonderzoeksnota, par. 3, https://www.salv.be/sites/default/files/documenten/SALV_20181221_BRADV_Complex_Project_Kanaal_Bossuit_ontwerp_def.pdf

¹¹ SALV 21 december 2018, Briefadvies Complex Project Kanaal Bossuit-Kortrijk: ontwerp alternatievenonderzoeksnota, par. 1: https://www.salv.be/sites/default/files/documenten/SALV_20181221_BRADV_Complex_Project_Kanaal_Bossuit_ontwerp_def.pdf